

EBA/GL/2016/06

13/12/2016

Pamatnostādnes

par atalgojuma politiku un praksi
saistībā ar banku mazumtirdzniecības
produktu pārdošanu un pakalpojumu
sniegšanu

1. Atbilstības un ziņošanas prasības

Pamatnostādņu statuss

1. Šis dokuments ietver pamatnostādnes, kas izdotas saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1093/2010 16. pantu¹. Kompetentajām iestādēm un finanšu iestādēm saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1093/2010 16. panta 3. punktu jādara viss iespējamais, lai ievērotu šīs pamatnostādnes.
2. Pamatnostādnēs izklāstīts EBI skatījums uz atbilstošām uzraudzības praksēm Eiropas Finanšu uzraudzības sistēmā jeb par to, kā konkrētā jomā jāpiemēro Savienības tiesību akti. Kompetentajām iestādēm, kas minētas Regulas (ES) Nr. 1093/2010 4.panta 2.punktā, uz kurām attiecas šīs pamatnostādnes, tās būtu jāievēro, iekļaujot tās attiecīgi savā praksē (piemēram, veicot grozījumus savā tiesiskajā regulējumā vai uzraudzības procesos), tostarp gadījumos, ja pamatnostādnes ir paredzētas, galvenokārt, iestādēm.

Ziņošanas prasības

3. Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1093/2010 16. panta 3. punktu kompetentajām iestādēm līdz 13/02/2017 jāpaziņo EBI, vai tās ievēro vai paredz ievērot šīs pamatnostādnes, vai jānorāda to neievērošanas iemesli. Ja šajā termiņā nebūs saņemts šāds paziņojums, EBI uzskatīs, ka kompetentās iestādes šos ieteikumus neievēro. Paziņojumi jāiesniedz, nosūtot EBI tīmekļa vietnē pieejamo veidlapu uz e-pasta adresi compliance@eba.europa.eu ar norādi „EBA/GL/2016/06”. Paziņojumus nosūta personas, kas ir pilnvarotas kompetento iestāžu vārdā ziņot par prasību izpildi. Par jebkurām izmaiņām atbilstības statusā arī ir jāziņo EBI.
4. Paziņojumus publicēs EBI tīmekļa vietnē saskaņā ar 16. panta 3. punktu.

¹ Ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1093/2010 (2010. gada 24. novembris), ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Banku iestādi), tiek grozīts Lēmums Nr. 716/2009/EK un atcelts Komisijas Lēmums 2009/78/EK (OV L331, 15.12.2010., 12.lpp).

2. Priekšmets, piemērošanas joma un definīcijas

Priekšmets un piemērošanas joma

5. Šajās pamatnostādnēs ir norādītas prasības attiecībā uz atalgojuma politikas un prakses izstrādi un īstenošanu jomā, kas saistīta ar banku produktu piedāvāšanu vai pakalpojumu sniegšanu patērētājiem, ko veic pamatnostādņu 17. punktā definētās iestādes ar mērķi aizsargāt klientus no nevēlama kaitējuma, kas var rasties produktu pārdošanas un pakalpojuma sniegšanas iesaistīto darbinieku atalgojuma dēļ.
6. Pamatnostādnēs ir aprakstīts, kā finanšu iestādēm būtu jāīsteno noteikumi, kas izklāstīti attiecīgajās ES direktīvās, piemēram: i) Direktīvas 2013/36/ES ² 74. panta 3. punktā un 75. panta 2. punktā, ar ko EBI ir uzdots izstrādāt pamatnostādni par kredītiestāžu pārvaldības pasākumiem, tostarp atalgojuma politiku un praksi; ii) Direktīvas 2014/17/ES ³ 7. panta 2. punktā, ar ko dalībvalstīm ir noteikts pienākums nodrošināt, lai kreditoru un kredīta starpnieku noteiktais atalgojuma veids to darbiniekiem veicinātu godīgu, taisnīgu, pārredzamu un profesionālu rīcību, ņemot vērā patērētāju tiesības un intereses, un iii) Direktīvas (ES) 2015/2366 ⁴ 11. panta 4. punktā un Direktīvas 2009/110/EK ⁵ 3. panta 1. punktā, ar kuriem attiecīgi maksājumu iestādēm un elektroniskās naudas iestādēm ir noteikts pienākums ieviest stingras pārvaldības pasākumus, tai skaitā arī attiecībā uz atalgojuma politiku un praksi.
7. Šīs pamatnostādni neattiecas uz atalgojumu, ko iestādes maksā kredīta starpniekiem (bieži sauktas arī par komisijas maksām), un tās neskar Direktīvas 2014/17/ES ⁶ prasības un jo īpaši tās 7. panta 2. punktā izklāstītos noteikumus par atalgojumu, kas paredz, ka kreditors nosaka kredīta starpniekiem tādu atalgojumu, kas nekavētu kreditoru, kredīta starpnieku vai iecelto

² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/36/ES (2013. gada 26. jūnijs) par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību prudenciālo uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2002/87/EK un atceļ Direktīvas 2006/48/EK un 2006/49/EK.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/17/ES (2014. gada 4. februāris) par patērētāju kredītīgumiem saistībā ar mājokļa nekustamo īpašumu un ar ko groza Direktīvas 2008/48/EK un 2013/36/ES un Regulu (ES) Nr. 1093/2010 (OV L 60, 28.2.2014., 34. lpp.).

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2015/2366 (2015. gada 25. novembris) par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 2002/65/EK, 2009/110/EK, 2013/36/EK un Regulu (ES) Nr. 1093/2010 un atceļ Direktīvu 2007/64/EK (OV L 337, 23.12.2015., 35. lpp.).

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/110/EK (2009. gada 16. septembris) par elektroniskās naudas iestāžu darbības sākšanu, veikšanu un konsultatīvu uzraudzību, par grozījumiem Direktīvā 2005/60/EK un Direktīvā 2006/48/EK un par Direktīvas 2000/46/EK atcelšanu (OV L 267, 10.10.2009., 7. lpp.).

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/17/ES (2014. gada 4. februāris) par patērētāju kredītīgumiem saistībā ar mājokļa nekustamo īpašumu un ar ko groza Direktīvas 2008/48/EK un 2013/36/ES un Regulu (ES) Nr. 1093/2010 (OV L 60, 28.2.2014., 34. lpp.).

pārstāvi rīkoties godīgi, taisnīgi, pārredzami un profesionāli, ņemot vērā patērētāju tiesības un intereses.

8. Par atbilstošiem banku produktiem un pakalpojumiem uzskata tos, kuri ietilpst to tiesību aktu piemērošanas jomā, saskaņā ar kuriem iestādēm ir dotas pilnvaras vai tiesības veikt pamatnostādņu 17. punktā noteiktās darbības.
9. Tāpat šīs pamatnostādnes neskar tādu stingrāku prasību piemērošanu, kas noteiktas piemērojamos nozares tiesību aktos un it īpaši Direktīvas 2014/17/ES 7. panta 4. punkta prasībās, attiecībā uz konsultāciju pakalpojumu sniegšanu par kredītliģumiem atbilstoši minētās direktīvas 4. panta 21. punktā sniegtajai definīcijai.
10. Papildus pamatnostādņu 17. punktā definētajām iestādēm kompetentajām iestādēm vajadzētu apsvērt iespēju attiecināt šīs pamatnostādnes arī uz citām struktūrvienībām, it īpaši uz:
 - a. starpniekiem, kuri nav kredīta starpnieki, kā definēts Direktīvas 2014/17/ES 4. panta 5. punktā;
 - b. ieceltajiem pārstāvjiem, kā definēts Direktīvas 2014/17/ES 4. panta 8. punktā.
11. Kompetentajām iestādēm vajadzētu apsvērt iespēju piemērot šīs pamatnostādnes arī citām personām, kas nav patērētāji, kā definēts pamatnostādņu 17. punktā, piemēram, mikrouzņēmumiem un maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU).
12. Kompetentās iestādes varētu apsvērt iespēju attiecināt šo pamatnostādņu atalgojuma prasības arī uz tādu atalgojumu (sauktu arī par komisijas maksām), ko finanšu iestādes maksā kredīta starpniekiem.
13. Pamatnostādnēs minētos vēlamos rezultātus var sasniegt dažādos veidos. Kompetentajām iestādēm vajadzētu izvērtēt finanšu iestādes izmantoto līdzekļu atbilstību, ņemot vērā tās uzņēmējdarbības modeli, apmēru un sarežģītību.
14. Šo pamatnostādņu īstenošana neskar kredītiestādēm noteikto pienākumu ievērot EBI pamatnostādnes par pareizu atalgojuma politiku saskaņā ar Direktīvas 2013/36/ES 74.panta 3.punktu un 75.panta 2.punktu un atklājamo informāciju saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 575/2013 450.pantu.

Adresāti

Pamatnostādņu adresāti

15. Šīs pamatnostādnes tiek adresētas:
 - a. kompetentajai iestādei, kā definēts Regulas (ES) Nr. 1093/2010 (EBI) 4. panta 2. punkta i) apakšpunktā. Attiecībā uz tiem kreditoriem un kredīta starpniekiem, kas

minēti pamatnostādņu 17. punktā sniegtajā iestāžu definīcijā, bet kuri nav kredītiestādes, maksājumu iestādes vai elektroniskās naudas iestādes, kā teikts minētajā definīcijā, šīs pamatnostādnes tiek piemērotas tiktāl, ciktāl sniedzas šo kompetento iestāžu kompetences pilnvaras attiecībā uz Direktīvas 2014/17/ES prasību piemērošanu un izpildi, uz kurām attiecas šīs pamatnostādnes; un

- b. finanšu iestādēm, kā definēts Regulas (ES) Nr. 1093/2010 4. panta 1. punktā.

Informācijas prasību adresāti

16. Neatkarīgi no tā, vai adresāts ir EBI iestāde saskaņā ar 15. punktu, ja dalībvalsts ir izraudzījusies vairāk nekā vienu uzraudzības iestādi saskaņā ar Direktīvas 2014/17/ES 5. pantu un viena no tām nav EBI iestāde, tad EBI iestāde, kura ir izraudzīta saskaņā ar šo attiecīgās direktīvas pantu, neskarot valsts pasākumus, kas pieņemti saskaņā ar Direktīvas 2014/17/ES 5. panta 3. punktu:

- a) nekavējoties informē otru izraudzīto iestādi par šīm pamatnostādņēm un to piemērošanas datumu;
- b) rakstveidā uzdod šai iestādei apsvērt šo pamatnostādņu piemērošanu;
- c) uzdod šai iestādei rakstveidā informēt EBI vai EBI iestādi divu mēnešu laikā no paziņojuma saņemšanas saskaņā ar a) apakšpunktu par to, vai tā piemēro vai plāno piemērot šīs pamatnostādnes; un
- d) vajadzības gadījumā nekavējoties pārsūta EBI informāciju, kas saņemta saskaņā ar c) apakšpunktu.

Definīcijas

17. Ja nav norādīts citādi, šajās pamatnostādņēs termini ir tāda pati nozīme, kā definīcijās, kas sniegtas šajā punktā minētajos tiesību aktos. Papildus šajās pamatnostādņēs tiek piemērotas šādas definīcijas:

Patērētājs	Fiziska persona, kura darbojas nolūkos, kas nav saistīti ar personas saimniecisko vai profesionālo darbību.
Iestādes	a) Kredītiestādes, kā definēts Regulas (ES) Nr. 575/2013 4. panta 1. punktā ⁷ ; b) kreditori, kā definēts Direktīvas 2014/17/ES 4. panta 2. punktā;

⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 575/2013 (2013. gada 26. jūnijs) par prudenācijām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ieguldījumu brokeru sabiedrībām, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012 (OV L 176, 27.6.2013., 1. lpp.).

- c) kredīta starpnieki, kā definēts Direktīvas 2014/17/ES 4. panta 5. punktā;
- d) maksājumu iestādes, kā definēts Direktīvas (ES) 2015/2366 4. panta 4. punktā;
- e) elektroniskās naudas iestādes, kā definēts Direktīvas 2009/110/EK 2. panta 1. punktā.

Banku produkti un/vai pakalpojumi	<ul style="list-style-type: none">a) Kredītlīgumi, kā definēts Direktīvas 2014/17/ES 4. panta 3. punktā;b) noguldījumi ⁸, kā definēts Direktīvas 2014/49/ES ⁹ 2. panta 3. punktā;c) maksājumu konti, kā definēts Direktīvas 2015/2366 4. panta 12. punktā;d) maksājumu pakalpojumi, kā definēts Direktīvas 2015/2366 4. panta 3. punktā;e) maksājumu instrumenti, kā definēts Direktīvas (ES) 2015/2366 4. panta 14. punktā;f) citi maksāšanas līdzekļi, kā minēts Direktīvas 2013/36/ES ¹⁰ I pielikuma 5. punktā;g) elektroniskā nauda, kā definēts Direktīvas 2009/110/EK 2. panta 2. punktā, unh) citi kredīta veidi, kā minēts Direktīvas 2013/36/ES I pielikuma 2. punktā un saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1093/2010 1. panta 5. punkta e) apakšpunktu, papildus tiem, kas minēti iepriekš a) punktā.
Vadības struktūra	Iestādes struktūra vai struktūras ¹¹ , kuras ir izraudzītas atbilstoši valsts tiesību aktiem, ir pilnvarotas noteikt iestādes stratēģiju, mērķus un vispārējo virzību un kuras pārrauga un uzrauga vadības

⁸ Jēdziens “noguldījumi” ietver visus noguldījumu veidus. Ar Direktīvu 2014/65/ES par finanšu instrumentu tirgiem (*MiFID2*), proti, tās 1. panta 4. punktu, daži organizatoriski noteikumi un profesionālās ētikas normas tiek piemērotas arī noguldījumu apakšgrupai, ko sauc par strukturētajiem noguldījumiem, kā definēts Finanšu instrumentu tirgu direktīvas 4. panta 1. punkta 43. apakšpunktā. Uz strukturētajiem noguldījumiem attieksies *MiFID2* izklāstītie atalgojuma noteikumi, kā arī turpmāk pieņemtie deleģētie akti, ar kuriem nosaka sīkākus noteikumus attiecībā uz *MiFID2* 16. panta 3. punktu un 24. panta 10. punktu, tāpēc šīs pamatnostādnes uz tiem neattieksies.

⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/49/ES (2014. gada 16. aprīlis) par noguldījumu garantiju sistēmām (OV L 173, 12.6.2014., 149. lpp.).

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/36/ES (2013. gada 26. jūnijs) par piekļuvi kredītiestāžu darbībai un kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību prudenciālo uzraudzību, ar ko groza Direktīvu 2002/87/EK un atceļ Direktīvas 2006/48/EK un 2006/49/EK (OV L 176, 27.6.2013., 338. lpp.).

¹¹ Eiropas valstīs pastāv dažādas pārvaldības struktūras. Dažās valstīs ierasta ir centralizēta struktūra, t.i., valdes uzraudzības un pārvaldības funkcijas pilda tikai viena struktūra. Citās valstīs ierasta ir duālā struktūra, kad tiek izveidotas divas atsevišķas struktūras: viena – pārvaldības funkcijas pildīšanai, un otra – pārvaldības funkcijas uzraudzībai.

	lēmumu pieņemšanas procesu, un kurās ietilpst arī personas, kuras faktiski vada iestādes darbu.
Atbilstošas personas	Jebkura fiziska persona, kura: a) strādā iestādē un tiešā veidā piedāvā patērētājiem banku produktus vai sniedz banku pakalpojumus, vai b) strādā iestādē un tiešā vai netiešā veidā pārrauga a) punktā minētās personas darbu.
Atalgojums	Visi atalgojuma fiksēto vai mainīgo daļu elementi, tostarp veiktie maksājumi vai pabalsti (monetārā vai nemonetārā veidā), ko iestādes tiešā veidā piešķirušas atbilstošajām personām vai kas piešķirti tām šo iestāžu uzdevumā. Nemonetāri labumi var ietvert, bet ne tikai, karjeras izaugsmi, veselības apdrošināšanu, atlaides vai darba automobiļa vai mobilā tālruņa piešķiršanu, darba izdevumu sniegšanas kontus darba izdevumu segšanai, seminārus.

Ārpakalpojumi

18. Ja iestāde savu darbību izpildi pilnībā vai daļēji nodod trešo personu sniegtajam ārpakalpojumam, vai tās tiek deleģētas veikšanai kādai citai iestādei, iestādēm būtu jānodrošina, lai, šādi rīkojoties, ārpakalpojuma sniedzēji ievēro prasības, kas noteiktas Eiropas Banku uzraudzītāju komitejas pamatnostādnēs par ārpakalpojumiem¹². Tas, jo īpaši, ietver otro Eiropas Banku uzraudzītāju komitejas 2. pamatnostādni, kas paredz, ka "galējā atbildība par atbilstošu ar ārpakalpojumiem saistīto vai ārpakalpojumos nodoto darbību risku pārvaldību attiecas uz ārpakalpojumu iestādes augstāko vadību".

3. Īstenošana

Piemērošanas datums

19. Šīs pamatnostādnes tiek piemērotas no 2018. gada 13. janvāra.

¹² Eiropas Banku uzraudzītāju komiteja (CEBS), *Pamatnostādnēs par ārpakalpojumiem* (2006. g.).

4. Pamatnostādnes par atalgojuma politiku un praksi

1. Pamatnostādņu izstrāde

- 1.1. Iestādēm būtu jāizstrādā un jāīsteno tāda atalgojuma politika un prakse, kurā ir ņemtas vērā patērētāju tiesības un intereses. Iestādēm ir jānodrošina, lai monetārajos un/vai nemonetārajos atalgojuma veidos netiktu iekļauti stimuli, kas liktu atbilstošajām personām dot priekšroku savām interesēm vai iestādes interesēm, tādējādi kaitējot patērētājiem.
- 1.2. Izstrādājot atalgojuma politiku un praksi, iestādēm būtu jāapsver, vai šī politika un prakse nerada riskus, kas kaitē patērētājiem, un jātiecas uz šādu risku novēršanu.
- 1.3. **Atalgojuma politikas un prakses izstrādāšanas procesā būtu jāpiedalās amatpersonām vai darbiniekiem, kas iestādē veic personāla vadības funkciju, tai skaitā sniedzot vajadzīgo informāciju. Atalgojuma politikas un prakses izstrādāšanas procesā būtu jāiesaistās arī darbiniekiem, kas iestādē veic risku kontroles un darbības atbilstības funkcijas, ja tādas ir izveidotas.**
- 1.4. Atbilstošas personas snieguma izvērtēšanas nolūkā iestādēm būtu atalgojuma politikā un praksē jānosaka atbilstoši kritēriji, kurus izmantotu darbinieka veikuma novērtēšanai, ņemot vērā patērētāju tiesības un intereses.
- 1.5. Izstrādājot atalgojuma politiku un praksi, iestādēm vajadzētu apsvērt kvalitatīvos un kvantitatīvos kritērijus atalgojuma mainīgās daļas apmēra noteikšanai, lai nodrošinātu, ka ir pienācīgi ņemtas vērā patērētāju tiesības un intereses.
- 1.6. Iestādēm nevajadzētu izstrādāt atalgojuma politiku un praksi, kas:
 - a. sasaista atalgojumu vienīgi ar bankas produktu un pakalpojumu piedāvāšanas vai sniegšanas kvantitatīvi noteikto mērķi, vai
 - b. konkrēta produkta vai produktu kategorijas piedāvāšanu vai sniegšanu veicina vairāk par citiem produktiem, piemēram, tādus produktus, kuri iestādēm vai atbilstošai personai nes lielāku peļņu, bet vienlaikus kaitējot patērētājam.
- 1.7. Ja atalgojuma politika un prakse paredz atalgojuma mainīgo daļu, iestādēm būtu jānodrošina samērīga atalgojuma fiksētās un mainīgās daļas proporcija, ņemot vērā patērētāju tiesības un intereses. Turklāt ieviestajai atalgojuma politikai un praksei būtu jānodrošina elastīgas politikas esamība attiecībā uz atalgojuma mainīgo daļu, tostarp iespēja vajadzības gadījumā neizmaksāt atalgojuma mainīgo daļu.

- 1.8. Iestādēm būtu jāizvairās no nevajadzīgi sarežģītām politikām un praksēm, kā arī neskaidrām dažādu politiku un prakšu kombinācijām.

2. Dokumentācija, paziņošana un pieejamība

- 2.1. Iestādēm būtu jādokumentē atalgojuma politika un prakse. Revīzijas nolūkā šie dokumenti būtu jāuzglabā vismaz piecus gadus no to piemērošanas beigu termiņa un pēc pieprasījuma tiem jābūt pieejamiem kompetentajām iestādēm. Dokumentācijā ietver vismaz:
- a) iestādes atalgojuma politikas un prakses mērķus;
 - b) atbilstošās personas, uz kurām attiecas šī politika un prakse;
 - c) kā atalgojuma politika tiek īstenota praksē, tai skaitā kritēriji attiecībā uz atalgojuma mainīgo daļu, ja tas tiek piešķirts.
- 2.2. Pirms atbilstošām personām tiek dota atļauja piedāvāt patērētājiem banku produktus vai pakalpojumus, tās vienkāršā un caurskatāmā veidā jāinformē par atalgojuma politiku un praksi, kas attiecas uz šīm personām.
- 2.3. Atalgojuma politikai un praksei vajadzētu būt brīvi pieejamai visām iestādes atbilstošajām personām.

3. Apstiprināšana

- 3.1. Vadības struktūra apstiprina iestādes atalgojuma politiku un praksi un tā ir tieši atbildīga par to.
- 3.2. Vadības struktūra konsultējas ar atalgojuma komiteju, ja tāda ir izveidota, par iestādes atalgojuma politiku un praksi attiecībā uz šo pamatnostādņu prasību īstenošanu.
- 3.3. Ja iestādē ir izveidota darbības atbilstības funkcija, tai būtu jāsniedz apstiprinājums, ka iestādes atalgojuma politika un prakse atbilst šīm pamatnostādņēm.
- 3.4. Izmaiņas atalgojuma politikā un praksē būtu jāveic tikai ar vadības struktūras apstiprinājumu.

4. Uzraudzība

- 4.1. Iestādēm vismaz reizi gadā būtu jāpārskata sava atalgojuma politika un prakse, lai nodrošinātu to atbilstību šīm pamatnostādņēm. It īpaši, ja iestāde konstatē, ka atalgojuma politikas un prakses dēļ var rasties neapzināts šo pamatnostādņu 1.2. punktā minētais risks, kas var kaitēt patērētājiem, iestādei izvērtēšanas gaitā būtu jānoskaidro, vai parādās šādi riski un vai tie kaitē patērētājiem.

- 4.2 Ja izvērtēšanā atklājas, ka iestādes atalgojuma politika un prakse nedarbojas kā paredzēts vai noteikts, iestādei būtu jāveic izmaiņas savā atalgojuma politikā un praksē atbilstoši šīm pamatnostādnēm.
- 4.3 Iestādēm būtu jānosaka efektīvi kontroles pasākumi, lai pārbaudītu, vai to atalgojuma politika un prakse tiek ievērota, kā arī lai noteiktu un risinātu gadījumus, kad atalgojuma politika un prakse neatbilst šīm pamatnostādnēm.